

Huvudman

Alingsås kommun
barn.ungdom@alingsas.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskolan Kullingsbergsskolan i Alingsås kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Alingsås kommun att senast den **11 augusti 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning av behöriga lärare, undervisning i svenska som andraspråk och särskilt stöd och åtgärdsprogram. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Alingsås kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Alingsås kommun ska vidta följande åtgärder

Behöriga lärare samt undervisning i svenska som andraspråk

1. Se till att eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare , om huvudmannen inte har rätt att tillämpa en undantagsregel. Inkom med en sammanställning av vilka lärare som undervisar i vilka ämnen samt i vilken mån de har lärarlegitimation och ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver. Om en undantagsregel har tillämpats ska detta anges (2 kap. 13, 17-18 §§, 21 kap. 11 § och 22 kap. 10 § skollagen).
2. Se till att elever, som av rektorn bedömts vara i behov av svenska som andraspråk, erbjuds sådan undervisning utifrån kursplanen för ämnet

svenska som andraspråk. Inkom med en redogörelse i vilken det framgår att huvudmannen har säkerställt att elever som bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk ges undervisning enligt ämnets kursplan (5 kap. 14 § skolförordningen).

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

1. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 1 mars 2023 följer upp med samtliga lärare att det står klart för dem om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur denna uppföljning har genomförts. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § andra stycket skollagen, 3 kap. 7 § skollagen).
2. Se till att för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 1 februari 2023 – 14 juni 2023 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
3. För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas innan 1 juli, ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats avseende perioden den 1 mars 2023 – 1 juli 2023. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna (3 kap. 9 § skollagen).
4. Se till att samtliga åtgärdsprogram undertecknas av rektorn, eller den person som delegerats ansvar för beslutanderätten vid tidpunkten för beslutet. Huvudmannen ska i redovisningen inkomma med två avidentifierade beslutade åtgärdsprogram och två beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram som är fattade under våren 2023 (2 kap. 10 § skollagen och 3 kap. 9 § skollagen).
5. Se till att rektorn inte överlåter sin beslutanderätt av åtgärdsprogram till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång eller i särskild undervisningsgrupp. Huvudmannen ska inkomma med två exempel på undertecknade åtgärdsprogram där insatsen är anpassad studiegång eller särskild undervisningsgrupp. Om det vid tidpunkten för redovisningen inte finns några elever med dessa åtgärder ska detta särskilt anges (3 kap. 11 § och 12 § skollagen).
6. Se till att elev och elevens vårdnadshavare informeras om det beslut som utredningen mynnat ut i och underrättas om hur ett överklagande går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i

fråga om ingivande och överklagandetid (28 kap. 16 § skollagen och 33 § 2 st. förvaltningslagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser garantin för tidiga insatser, extra studietid och utvecklingssamtal.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2022:6362) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2022 inlett en tillsyn av Kullingsbergsskolan i Alingsås kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Kullingsbergsskolan följer gällande bestämmelser om legitimerade och behöriga lärare, svenska som andraspråk, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, extra studietid samt utvecklingssamtal.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn den 18 och 19 oktober 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Behöriga lärare samt undervisning i svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen fått en förteckning över skolans undervisande personal där lärarnas anställningsform, huruvida de har lärarlegitimation eller inte, behörighet samt undervisningsämnen framgår. I förteckningen framgår att 23 av 26 undervisande lärare har lärarlegitimation. I förteckningen framgår även att ett stort antal lärare undervisar i ämnen som de inte har behörighet i. Som exempel undervisas hälften av eleverna i fyra årskurser i ett eller flera ämnen av lärare som saknar behörighet i ämnet, trots att lärare med rätt behörighet finns i lärarparet. Exempelvis undervisas halva klassen i årskurs 1 av obehörig lärare i samhällsorienterande ämnen och halva klassen i årskurs 2 undervisas av obehörig lärare i naturorienterande ämnen. I årskurs 5 undervisas hälften av eleverna av obehörig lärare i ämnena engelska, naturorienterande ämnen samt teknik. Endast eleverna i årskurs 6 får undervisning av behöriga lärare i samtliga ämnen.

I både dokumentation och i intervjuer med lärare och rektorn framgår att eleverna i varje årskurs är organiserade i en klass, alltså en klass i varje årskurs 1 – 6. Varje klass har två klasslärare som har större delen av undervisningen i klassen. Rektorn beskriver att hon har satt samman lärarparen främst för att skapa en så bred behörighet som möjligt samt att den lärare som har behörighet i de olika ämnena också ansvarar för planeringen av den undervisningen. Undervisningen genomförs av både behörig och obehörig lärare, antingen i helklass eller uppdelat i två mindre grupper. Enligt rektorn är den behörige läraren också ansvarig för den undervisning som bedrivs av den obehörige läraren, samt för bedömningen av elevernas kunskaper i ämnet. På frågan om vilka undantagsregler som rektorn har använt sig av vid organiseringen av vilka lärare som undervisar eleverna svarar hon att hon inte har funderat på det utan har tänkt att behörigheten finns sammantaget i lärarparen. Rektorn säger att hon har organiserat undervisningen i lärarpar som en åtgärd för att öka elevernas trygghet. Hon uppger även att hon har lämnat över ansvaret för att lägga schemat och elevernas indelning i mindre grupper till lärarna.

I dokumentation och intervjuer framgår även att det inte finns någon behörig lärare i svenska som andraspråk för mellanstadiet för de elever som bedömts vara i behov av sådan undervisning. Rektorn uppger att skolan har nio stycken elever som läser svenska som andraspråk, och att rektorn har försökt rekrytera lärare som är behörig att undervisa i svenska som andraspråk för elever i årskurs 1 – 6 men har tyvärr inte lyckats. Rektorn fortsätter på olika sätt att hitta en lösning så att skolan ska kunna erbjuda undervisning i svenska som andraspråk av en behörig lärare.

Lärare från både låg- och mellanstadiet, representanter för elevhälsan och rektorn berättar att elever som läser svenska som andraspråk har undervisning invävt i den ordinarie svenska-undervisningen. En av lärarna i lågstadiet beskriver att det är svårt att undervisa i de båda ämnena tillsammans och att hen, för eleverna som läser svenska som andraspråk, använder sig av bildstöd och pratar lite

långsammare, än för elever som läser svenska. I mellanstadiet uppger lärarna att de förväntas hantera undervisning i svenska som andraspråk inom ramen för sin undervisning i svenska, vilket innebär att eleverna inte får undervisning i ämnet svenska som andraspråk, utan i ämnet svenska. Lärare säger även att de försöker att ge eleverna undervisning i svenska som andraspråk men känner att dem inte räcker till. För att möta behovet som eleverna har i svenska som andraspråk behöver lärarna anpassa undervisningen väldigt mycket, vilket lärarna inte klarar. I de planeringar för ämnet svenska som andraspråk som Skolinspektionen tagit del av framgår inga särskilda moment eller arbetsområden för eleverna, utan undervisningen är till sitt innehåll samma som för undervisningen i ämnet svenska. I den nya läroplanen (Lgr22) framgår att undervisningen i svenska som andraspråk skiljer sig åt i flera delar gentemot kursplanen för ämnet svenska. I kursplanen för svenska som andraspråk anges att ämnet ska utgå från ett andraspråksperspektiv.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett visst främmande språk än språkundervisning om de har
  - a) en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen, och
  - b) kompetens att undervisa på det främmande språket,
2. undervisning i fristående skolor med viss särskild pedagogisk inriktning (2 kap. 17 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämpligt att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisning avser modersmål (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att rektorn har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. Det betonas också (s. 261) att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165 s. 262).

Undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för

1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål
2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och
3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare

Rektorn fattar beslut om undervisning i svenska som andraspråk för en elev (5 kap. 14 § skolförordningen).

Undervisningen i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska.

Svenska som andraspråk får därutöver anordnas

1. som språkval i grundskolan och specialskolan,
2. som elevens val, eller
3. inom ramen för skolans val (5 kap. 15 § skolförordningen).

I kursplanen för ämnet svenska som andraspråk framgår att undervisningen ska utgå från ett andraspråksperspektiv och det centrala innehållet som undervisning i ämnet ska behandla (Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) del 5).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen vid Kullingsbergsskolan inte i tillräcklig utsträckning organiseras så att eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Utredningen visar att rektorn vid tjänstefördelningen inte har utgått ifrån lärarnas behörighet utan ifrån en sammantagen behörighet i årskursernas lärarpar, samt att lärarna i stor utsträckning undervisar i ämnen de saknar behörighet för trots att det på skolenheten finns lärare med adekvat behörighet för ämnet.

Därtill framgår att det finns elever som av rektorn bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk, men som inte får undervisning enligt rätt kursplan, då eleverna inte får undervisning i ämnet svenska som andraspråk utifrån ämnets kursplan och därmed går miste om delar av det centrala innehållet i ämnet som skiljer sig åt från kursplanen i ämnet svenska.

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan och utredning

I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framkommer att lärare inte anmäler till rektorn alla elever som trots extra anpassningar riskerar att inte uppnå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Enligt rektorn och elevhälsans representanter är skolans rutin den att lärare ska anmäla via en blankett till rektorn, vilket inte alla lärare har kännedom om. Lärare som undervisar i lågstadiet berättar att de har gjort ett flertal anmälningar till rektorn men uppger att arbetsgången är otydlig, och att de inte

har fått någon återkoppling på dessa anmälningar. Därför vet lärarna inte heller om eleverna som de har anmält har utretts för särskilt stöd och om det har upprättats åtgärdsprogram för de anmälda eleverna eller inte. Lärarna som undervisar i mellanstadiet, där samtliga är relativt nya på skolan, uppger att de inte känner till hur en anmälan till rektorn om utredning för särskild stöd ska gå till. Enligt lärarna i mellanstadiet är ingen elev i mellanstadiet anmäld till rektorn, trots att det exempelvis finns flera elever i årskurs 6 som tidigare har haft åtgärdsprogram i lägre årskurser men som inte har det nu och som inte kommer att få godkänt i ett eller flera ämnen i slutet av höstterminen. Varken elevhälsans representanter eller rektorn kan svara på varför ett stort antal elever som trots extra anpassningar riskerar att inte nå de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen, inte har anmälts till rektorn för utredning av särskilt stöd.

Rektorn och specialpedagogen berättar därtill att för flera elever som har anmälts till rektorn för utredning om eleven är i behov av särskilt stöd har inte utredningar av särskilt stöd påbörjats. Både rektorn och specialpedagogen uppger att det finns 15-20 elever som inte har utretts efter anmälan, och att de ligger efter i det arbetet på grund av att skolan har varit utan specialpedagog en längre tid. Både rektorn och specialpedagogen uppger att eleverna får stöd i form av extra anpassningar. Rektorn säger att flera av anmälningarna har inkommit under höstterminen, men sex elever har anmälts till rektorn innan dess.

Åtgärdsprogram, särskilt stöd och utvärdering av åtgärdsprogram

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av åtgärdsprogram för ett flertal elever. Samtliga elever har insatsen flexgrupp som insats i sina åtgärdsprogram, vissa elever i kombination med andra åtgärder. I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framgår att flexgruppen är den vanligaste insatsen inom särskilt stöd och åtgärdsprogram, samt att flexgrupp ofta sätts in som första insats utan att annat särskilt stöd i den ordinarie undervisningsgruppen har testats. Rektorn uppger att det finns många elever som har behov av ett mindre sammanhang och att några elever som har stor del av sin undervisningstid i flexgrupp nog skulle behöva placeras i en av kommunens särskilda undervisningsgrupper istället. I tre av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av har eleverna haft undervisning i flexgrupp sedan 2020. Omfattningen varierar mellan 2 och 17 lektioner i veckan. Skolinspektionen kan konstatera att eleverna har haft undervisning utanför ordinarie undervisningsgrupp över tid.

Därtill uppger lärare och rektorn att det finns elever som får stöd i flexgrupp utan att ha utretts för särskilt stöd och upprättade åtgärdsprogram. Rektorn säger att det handlar om elever som har ett stort stödbehov och som har anmälts till rektorn för utredning av särskilt stöd, men som inte har hunnits med att utredas samt upprättas åtgärdsprogram för. Lärare säger att en elev, som inte har en utredning och upprättat åtgärdsprogram, har hälften av sin undervisningstid i flexgruppen. Det finns därtill en elev, enligt både rektorn och representanter för elevhälsan, som

har en anpassad studiegång utan att en utredning genomförts och åtgärdsprogram upprättats. Eleven har haft anpassad studiegång sedan föregående läsår enligt representanter för elevhälsan. Rektorn säger att anledningen är att det inte har hunnits med att utreda elevens stödbehov och upprätta åtgärdsprogram.

I åtgärdsprogrammen framgår att specialpedagogen fattar beslut om åtgärdsprogram utan att ha sådan delegation. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tog del av vid tillsynsbesöket framgick att skolans specialpedagog fattat beslut om samtliga åtgärdsprogram, även där elevers stödinsatser handlade om omfattande undervisning i flexgrupp, anpassad studiegång samt särskild undervisningsgrupp. I åtgärdsprogram som lämnas till Skolinspektionen efter besöket framgår att två åtgärdsprogram har ändrats och att rektorn fattat beslut om åtgärdsprogrammen. Dock kvarstår att specialpedagogen beslutat om anpassad studiegång i ett fall, även om rektorn upprättat ett beslut i kommunens journalhanteringssystem, samt flera fall av omfattande undervisning i flexgrupp. Trots att det av åtgärdsprogrammen framgår att specialpedagogen har fattat besluten om åtgärdsprogram säger både rektorn och specialpedagogen att det är rektorn som formellt fattar beslut om åtgärdsprogram. Rektorn säger att specialpedagogen inte har någon delegation att besluta om åtgärdsprogram utan enbart att skriva dem. Specialpedagogen berättar att för cirka tio elever har en utredning visat att elever inte är i behov av särskilt stöd. I dessa fall har inte rektorn fattat formellt beslut om att inte upprätta ett åtgärdsprogram, vilket även bekräftas av rektorn.

Både lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger att specialläraren som ansvarar för undervisningen i flexgruppen för lågstadiet ofta har använts på annat sätt, och att elever då inte får stöd i flexgruppen i den omfattning som anges i deras åtgärdsprogram. Enligt lärarna och elevhälsans representanter används specialläraren som vikarie i klasser när ordinarie lärare exempelvis är sjuk, vilket har hänt vid flera tillfällen innevarande termin och även tidigare läsår. Elevhälsans representanter säger att specialläraren används som vikare flera gånger varje vecka. Rektorn säger att hon inte har uppfattningen att det har varit så frekvent som lärare och elevhälsans representanter anger, men säger också att det inte finns någon annan än specialläraren som kan ge eleverna stöd i flexgruppen. Rektorn säger vidare att specialläraren varit sjuk ett par veckor och att eleverna under den tiden inte fick stöd i flexgruppen.

Enligt rektorn ansvarar specialpedagogen för utvärdering av åtgärdsprogram, vilket ska genomföras två gånger per termin i samråd med klasslärare, vårdnadshavare och om möjligt elev. Utvärderingen har enligt rektorn inte alltid gjorts i tid och när Skolinspektionen efterfrågar dokumentation av dessa framkommer att det inte finns någon dokumentation alls. Rektorn säger också att hon inte deltar på alla utvärderingar men att hon har förtroende för att specialpedagogen fattar beslut om vilka stödåtgärder som ska kvarstå. För flera av eleverna vars åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår att eleverna har tidigare åtgärdsprogram. I de aktuella åtgärdsprogrammen saknas uppgifter om en utvärdering har genomförts

och i sådana fall vad som framkommit i utvärderingen som motiverar att specialpedagogen har beslutat om nya åtgärdsprogram för eleverna.

Rättslig reglering

Anmälan och utredning

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Enligt skollagen får särskilt stöd ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning (3 kap. 8 § skollagen).

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Åtgärdsprogram, särskilt stöd och utvärdering av åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodose framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp enligt 3 kap. 11 § eller i form av anpassad studiegång 12 § skollagen. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Enligt skollagen ska rektorn besluta om sin enhets inre organisation och ansvara för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges (2 kap. 10 § skollagen).

Om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till (3 kap. 11 § skollagen).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) (3 kap. 12 § skollagen).

Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 §, särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt enligt 3 kap. 11 §, eller anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § (28 kap. 16 § skollagen.)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, i enlighet med skollagen, hos en skolhuvudman tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900): 31 § om dokumentation av beslut samt 33 § om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till (29 kap. 10 § skollagen).

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet (31 § förvaltningslagen).

Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid (33 § 2 st förvaltningslagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns omfattande brister i Kullingsbergsskolans arbete med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Utredningen visar att lärare inte anmäler alla elever som trots extra anpassningar riskerar att inte uppnå de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppnås, till rektorn för utredning om särskilt stöd. Därtill har inte alla elever som har anmälts till rektorn, på grund av tidsbrist, skyndsamt utretts för särskilt stöd. Det finns elever där anmälan om behov av utredning av särskilt stöd har gjorts till rektorn föregående

läsår, men för vilka utredning ännu inte har påbörjats. I några fall, där elever har omfattande stödbehov, har elever fått insatser i flexgrupp eller anpassad studiegång utan att en utredning av elevens stödbehov först har genomförts eller ett åtgärdsprogram upprättats. Det finns även elever som har haft undervisning i flexgrupp, utanför deras ordinarie undervisningsgrupp, under ett par års tid. Särskilt stöd ska som huvudregel ges inom elevens ordinarie undervisningsgrupp. Om det finns särskilda skäl, och om särskilt stöd i ordinarie undervisningsgrupp har testats, får undervisning ges enskilt eller i annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp). Skolinspektionen bedömer att Kullingsbergsskolans användande av flexgruppen som en varaktig lösning för elever i behov av särskilt stöd i stor omfattning, är att anse som en särskild undervisningsgrupp. En placering i särskild undervisningsgrupp ska förgås av att annat särskilt stöd i elevens ordinarie undervisningsgrupp har prövats och ska regelbundet omprövas. Utredningen visar också att det i flera fall saknas dokumentation av åtgärdsprogrammets utvärdering som gör gällande att eleven är i fortsatt behov av särskilt stöd. Det är av stor vikt att elever som har särskilt stöd, särskilt ingripande sådant, systematiskt utvärderas för att säkerställa att de insatser som satts in ger effekt och att de inte är mer ingripande än nödvändigt.

Därtill visar utredningen att specialpedagogen anges som beslutsfattare i flera åtgärdsprogram trots att hen inte har någon sådan delegation. Att rektorn avseende beslut om anpassad studiegång i ett ärende fattat ett parallellt beslut i kommunens journalhanteringssystem ändrar inte Skolinspektionens bedömning då åtgärdsprogrammet är det formella beslut som elev och elevens vårdnadshavare får ta del av och kan överklaga. För varje beslut ska det finnas en handling som visar bland annat datum för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen erhållit framgår inte annat än att specialpedagogen har beslutat om åtgärdsprogrammen och dess innehåll.

Därtill visar utredningen att rektorn inte fattar beslut om att inte upprätta ett åtgärdsprogram om en utredning visar att en elev inte är i behov av särskilt stöd. Elev och vårdnadshavare erhåller vid dessa situationer därför inget formellt beslut som de kan överklaga om de inte delar rektorns bedömning och de fråntas sin rätt att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd.

Områden utan konstaterade brister

Garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I dokumentation samt i intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framgår att kartläggningsmaterialen i förskoleklass och bedömningsstöd i årskurs 1 genomförs. Nationella prov i årskurs 3 genomförs under vårterminen. Elevhälsans representanter beskriver att det finns en struktur för arbetet med den särskilda bedömningen i samråd med specialpedagogisk kompetens efter

genomfört kartläggningsmaterial och bedömningsstöd. Arbetet har enligt representanterna och lärarna fungerat väl innevarande läsår, men inte under tidigare läsår. Lärarna berättar även att de lämnar, och får till sig, information om elevers stödbehov när elever går över till låg- eller mellanstadiet.

Rättslig reglering

Nationella kartläggningsmaterial ska användas i förskoleklassen för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande (8 kap. 2 § skolförordningen).

Nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1 (9 kap. 22 b § skolförordningen).

Nationella prov ska användas i de ämnen och årskurser som anges i 21 §. Syftet med proven är att stödja betygssättningen, förutom i årskurs 3 där syftet är att stödja bedömningen av elevernas kunskaper i relation till kriterierna för bedömning av kunskaper.

När nationella prov används ska eleverna delta i alla delar av proven. Rektorn får besluta att en elev inte behöver delta i ett nationellt prov eller i någon eller några delar av ett sådant prov, om det finns särskilda skäl (9 kap. 20 § skolförordningen).

Nationella prov ska användas i

1. matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3, 6 och 9,
2. engelska i årskurs 6 och 9,
3. geografi, historia, religionskunskap eller samhällskunskap i årskurs 9, och
4. biologi, fysik eller kemi i årskurs 9 (9 kap. 21 § skolförordningen).

Om det utifrån nationella kartläggningsmaterial, nationella bedömningsstöd eller nationella prov finns en indikation på att en elev inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning i aktuella ämnen ska ansvarig förskollärare eller lärare, i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens, göra en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen).

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan ska det genomföras en uppföljning av de extra anpassningar som getts i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs (3 kap. 4 b § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar och utvecklingssamtal

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I dokumentation samt i intervjuer med elever, lärare och elevhälsans representanter framkommer att lärare arbetar med extra anpassningar i undervisningen, både på grupp- och individnivå, samt att dessa dokumenteras och följs upp kontinuerligt. Specialpedagogen handleder lärarna i arbetet med, samt att revidera elevernas extra anpassningar. Enligt dokumentation och intervjuer ansvarar specialpedagogen för att utreda elevers behov av särskilt stöd.

I intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår att eleverna har utvecklingssamtal varje termin där elev och vårdnadshavare informeras om elevens utveckling i förhållande till läroplanen och betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper i de ämnen som eleven får undervisning.

Rättslig reglering

Om förskollärare eller lärare befarar att en elev inte kommer nå kunskapskraven ska eleven ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas samt om vilka insatser som behövs för att eleven ska uppfylla betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper i de ämnen som eleven får undervisning i (9 kap. 11 § och 10 kap. 12-13 §§ skollagen, Lgr 22, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan samt rektorn framkom att eleverna i mellanstadiet vid tidpunkten för Skolinspektionens besök inte erbjöds frivillig undervisning i form av extra studietid minst två timmar i veckan. Rektorn uppger i intervju att hon har organiserat för att eleverna kommer att erbjudas extra studietid vid två tillfällen per vecka från och med vecka 45. Detta bekräftas även i den kompletterande dokumentation som huvudmannen inkommit med att eleverna numera erbjuds extra studietid.

Rättslig reglering

Eleverna i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet omfattar minst två timmar per vecka och undervisningen anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen (10 kap. 5a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framgår att eleverna fram till höstlovet 2022 inte erbjöds undervisning i form av extra studietid minst två timmar i veckan. Huvudmannen har därefter inkommit med uppgifter som uppvisar att eleverna från och med vecka 45 erbjuds extra studietid två timmar i veckan. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Claes Börjesson

Beslutsfattare
Signerat av: Claes Börjesson

Utredare Madeleine Olofsson har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredare Mikaeil Yousefi medverkat.